

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกล้วยน้ำว้า ในเขตอำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี*

The Study Cost and Returns of planting Cultivated Banana in Tha Yang District, Phetchaburi Province

นิกข์นิภา บุญช่วย (Nicknipar Boonchouy)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้า และ 2) ศึกษาสาเหตุของการเลือกอาชีพการปลูกกล้วยน้ำว้าของเกษตรกร อำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี การเลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกจากการสัมภาษณ์นักวิชาการสำนักงานเกษตรอำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี ถึงตำบลในอำเภอย่างที่ทำการปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นอาชีพหลัก จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ตำบลท่าไม้ลวก อำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบตามสะดวก จำนวน 10 ราย และรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการขอเข้าอาศัยอยู่ในครอบครัวหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง 1 ราย เป็นเวลา 5 วัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละและค่าเฉลี่ย และใช้การวิเคราะห์ทางบัญชีการเงิน ประกอบด้วย กำไร (ขาดทุน) อัตรากำไรต่อยอดขาย อัตรากำไรต่อเงินลงทุน (ROI) และระยะเวลาคืนทุน

ผลการวิจัย ในส่วนของสภาพและข้อมูลทั่วไป พบว่าเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 40.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 7 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.00 มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน และ 4-6 คน ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ข้อมูลการปลูกกล้วยน้ำว้า พบว่า เกษตรกรมีที่ดินที่ใช้ในการปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นของตนเองทุกคน มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยน้ำว้ามากกว่า 5 ปี ถึงร้อยละ 60 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความชำนาญในการปลูกกล้วยน้ำว้าพอสมควรและใช้เงินทุนส่วนตัวในการปลูกกล้วย คิดเป็นร้อยละ 80.00 และร้อยละ 20.00 ที่ใช้ทั้งทุนส่วนตัวและเงินกู้ยืม ซึ่งแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรกู้ยืม คือ สหกรณ์ยูเนี่ยนและสหกรณ์อำเภอย่าง และข้อมูลของต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกกล้วยน้ำว้า พบว่า การปลูกกล้วยน้ำว้าต่อไร่ต่อปี มีเงินลงทุนครั้งแรกในระยะเวลา 1 ปี จึงจะสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร เท่ากับ 33,884.55 บาท หลังจากเกษตรกรมีรายได้จากการขายกล้วยน้ำว้าแล้ว พบว่า มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมด 20,184.55 บาท และรายได้ เป็นเงิน 25,728.57 บาท ซึ่งผลผลิตกล้วยน้ำว้าในแต่ละไร่ได้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของต้นกล้วยและโรคตายพราย และมีกำไรสุทธิ 5,544.02 บาท และอัตราผลตอบแทน

* บทความนี้เป็นการเผยแพร่งานวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปลูกกล้วยน้ำว้า ได้แก่ การตัดสินใจลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้า การเก็บข้อมูลรายได้และรายจ่ายของการปลูกกล้วยน้ำว้าอย่างครบถ้วน

** ผู้วิจัย นิกข์นิภา บุญช่วย คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี E-mail : brnida@hotmail.com

Nicknipar Boonchouy Faculty of Accountancy in Bangkokthonburi University

จากการปลูกกล้วยน้ำว้าเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี พบว่า อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 21.55% และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 16.36% และจากการปลูกกล้วยน้ำว้าแต่ละครั้งซึ่งทำรายได้ให้เกษตรกรประมาณ 7 ถึง 10 ปี นั้น เกษตรกรต้องใช้เวลา 6 ปี 1 เดือน จึงจะได้คืนเงินลงทุนที่จ่ายไป จากผลการวิจัย พบว่า ผลผลิตกล้วยน้ำว้าต่อไร่ต่อปีค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับต้นทุนในการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้า แม้ว่าการปลูกกล้วยน้ำว้าจะปลูกง่ายดูแลรักษาไม่ยาก เป็นที่ต้องการของตลาดเพราะนำไปใช้ประโยชน์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรเลือกอาชีพปลูกกล้วยน้ำว้า ดังนั้นเกษตรกรควรคำนึงถึงผลผลิตที่จะได้ต่อไร่ให้มีสัดส่วนที่เท่ากัน และเกษตรกรควรได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดบันทึกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ในการลงทุนและรายได้ที่แท้จริงจากการปลูกกล้วยน้ำว้า ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถทราบถึงกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นจริง

คำสำคัญ : กล้วยน้ำว้า, ต้นทุน, ผลตอบแทน

Abstract

The research of The Costs and Returns of planting cultivated banana in Tha Yang District, Phetchaburi Province. The objective was to study the costs and returns of investing in planting cultivated bananas and to study the reasons for choosing a planting cultivated banana farmer at Tha Yang District, Phetchaburi Province. The sample selected by interviewing academics District Agriculture Office Tha Yang Phetchaburi Province to the district in Tha Yang made the cultivated banana is the main occupation. The sample Tha Mai Ruak District, Phetchaburi Province. The number of samples selected as case studies selected by the convenience of 10 cases and collected data using questionnaires and in-depth interview by asking to live in one of the sample 1 for 5 days statistics are used to. analysts percentage and average. And analysis of the financial account includes profit (loss). Gross profit on sales Gross profit on investments and Payback Preiod.

The research on the part of state and general information. Farmers found that the majority of respondents were female, 90.00 percent were aged between 50-59 years and 60 years in equal proportion is 40.00 percent completed primary education, which is the number seven. 70.00 percent have family members 1-3 and 4-6, in equal proportions, is 50.00 per cent more planting cultivated bananas stated that farmers have the land used to grow cultivated bananas, are his own everyone. Experience in growing cultivated bananas over five years to 60 percent, which shows that most farmers are experts in growing cultivated bananas and private capital in growing bananas. 80.00 percent and 20.00 percent, using both private capital and loans. The source of funds for lending to farmers and cooperatives are Cooperative Union and

Yang District. The Costs and Returns of planting cultivated banana per rai per year. Investments in the first period one year in order to earn money to farmers at 33,884.55 baht after farm income from the sale of cultivated bananas and found that it cost a total of 20,184.55 baht and revenues totaling 25,728.57 baht which cultivated banana yields in each field is not the same. Based on integrity banana and disease Taiprai. And a net profit of THB 5,544.02 and the return of to grow cultivated bananas average per rai per year, the rate of profit to net sales of 21.55% and return on investment (ROI) 16.36% of the cultivated banana crop and Water Committee, which each farmer income by about 7 to 10 years, farmers have to take six months to one year will have to pay back the investment. The results showed that the cultivated bananas per rai per year is relatively low compared to the cost of investing in growing cultivated bananas. Although cultivated bananas are grown easy and maintenance is not difficult. As the market demand for exploited and processed into various products. Such factors as the main reason farmers choose to plant a cultivated banana. Therefore, farmers should take into account the yield per acre will provide equal proportions. And farmers should be guided by the relevant authorities to take note of the cost of the investment and the income from growing cultivated bananas. As a result, farmers can determine the actual net profit.

Keywords : cultivated banana, costs, returns

บทนำ

กล้วยเป็นพืชซึ่งเป็นอาหารของชาวโลกที่มีการปลูกอยู่มากกว่า 135 ประเทศทั้งในเขตร้อนและเขตกึ่งร้อน จากข้อมูลทางสถิติขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO Stat, 2014) ปี 2555 สรุปโดยกรมวิชาการเกษตร (2559) “ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยกล้วย พ.ศ. 2559 – 2563 พบว่าทั่วโลกมีพื้นที่เก็บเกี่ยวกล้วยประมาณ 31 ล้านไร่ผลผลิตกล้วยประมาณ 96 ล้านตัน มูลค่าประมาณ 7.69 แสนล้านบาท แนวโน้มการผลิตตั้งแต่ปี 2550-2555 พบว่าพื้นที่เก็บเกี่ยวกล้วย ผลผลิตกล้วย และมูลค่าผลผลิตกล้วยของโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.19, 0.54 และ 2.49 ตามลำดับ โดยแหล่งผลิตกล้วยส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชีย คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาอยู่ในทวีปแอฟริกา อเมริกา ออสเตรเลียโอเชียเนีย และยุโรป คิดเป็นร้อยละ 31.4, 24.1, 1.9 และ 0.4 ต่อปี ตามลำดับ ประเทศผู้ผลิตหลัก ได้แก่ อินเดีย บราซิล ฟิลิปปินส์ แทนซาเนีย จีน เอกวาดอร์ บรูไน ไทย อุกันดา แองโกลา อินโดนีเซีย เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย กล้วยน้ำว่าผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เช่น เด็กอายุประมาณ 3 เดือน และพร้อมที่จะรับประทานอาหารอื่นนอกจากนมแม่ได้แล้ว แม่จะเริ่มให้ลูกรับประทานกล้วยควบคู่กับนม เพราะเห็นว่ากล้วยเป็นผลไม้ที่มีคุณค่าทางอาหารสูงและกล้วยยังถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของเครื่อง

บูชาสำหรับทำพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนั้น กล้วยน้ำว่าจึงเป็นไม้ผลที่สำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่ทางการเกษตร ประมาณ 149.26 ล้านไร่ เป็นพื้นที่สวนไม้ผลไม้ ยืนต้น 34.91 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.4 (สศก. 2555) ในปี 2556 มีพื้นที่ปลูกกล้วยประมาณ 475,455 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่ามากที่สุด 364,455 ไร่ ผลผลิต 773,732 ตัน พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ 73,814 ไร่ ผลผลิต 125,716 ตัน และ พื้นที่ปลูกกล้วยหอม 37,123 ไร่ ผลผลิต 131,670 ตัน จากข้อมูลพื้นที่ปลูกกล้วยของศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตรระหว่างปี 2552 ถึง 2556 พบแนวโน้มมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นโดยพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า กล้วยไข่ และกล้วยหอมเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.4, 61 และ 19.1 ต่อปี แต่หากพิจารณาข้อมูลพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่าช่วงปี 2554 - 2556 พบว่า แนวโน้มพื้นที่ปลูกลดลง แม้ตลาดจะมีความต้องการอยู่ก็ตาม เนื่องจากปัญหาโรคตายพรายที่มักพบเกิดในกล้วยน้ำว่าเป็นเหตุให้เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ที่สำคัญประเทศไทยประสบภัยแล้งอย่างหนัก เกษตรกรที่เพาะปลูกกล้วยเสียหายหนัก เพราะต้นกล้วยไม่มีน้ำหล่อเลี้ยง ต้นกล้วยล้มตายกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว่าเป็นไร่แทบไม่มี ส่งผลให้กล้วยน้ำว่าขาดแคลนมากและความต้องการของตลาดเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะมีการจัดส่งกล้วยน้ำว่าไปขายยังประเทศจีนหมดหรือไม่ก็พ่อค้าคนจีนมากว่านซื้อไปขายที่ประเทศจีนทำให้กล้วยน้ำว่ามีราคาแพง เมื่อความต้องการของตลาดและราคากกล้วยน้ำว่าเพิ่มสูงขึ้น “ปีนี้กล้วยทุกชนิดราคาแพงที่สุดและพ่อค้า แม่ค้าไม่ได้ขายเป็นหวีแต่ขายเป็นกิโลกรัม โดยเฉพาะกล้วยน้ำว่าพ่อค้าคนไทยนำมาส่งขายในตลาดโรงเกลือราคากิโลกรัมละ 23-28 บาท 1 หวี มีน้ำหนักตั้งแต่ 1- 2 กิโลกรัม โดยบอกอีกว่า เมื่อปีที่แล้วราคากกล้วยน้ำว่าที่แพงยังมีราคาแค่ กิโลกรัมละ 15 บาท เท่านั้น ปีนี้ถือว่าแพงมาก ส่วนกล้วยไข่ก็เช่นกันขายส่งกันเป็นกิโลกรัม ราคาเท่ากับกล้วยน้ำว่า แต่ที่แพงที่สุดก็ต้องกล้วยหอมตกลแล้วราคาหวีละเกือบ 200 บาททีเดียว” (คม ชัด ลึก วันที่ 1 ส.ค. 2559) จึงทำให้เกษตรกรเริ่มหันกลับมาปลูกกล้วยน้ำว่าเพิ่มขึ้น ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว่าในครั้งนี้จะมียุทธศาสตร์ป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตทั้งโรคตายพรายของกล้วยและภัยแล้งของประเทศ จึงทำให้เกิดการลงทุนเพิ่มขึ้น อาจส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และสิ่งสำคัญอีกประการก็คือเกษตรกรไม่มีความรู้ในการคิดต้นทุนที่แท้จริง ส่งผลให้การตั้งราคาผิดพลาดหรือไม่สามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้นำไปสู่การเสียโอกาสในการสร้างรายได้

การถ่ายทอดความรู้ทางด้านการคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนให้กับเกษตรกร จะช่วยเกษตรกรในการวางแผนการผลิตที่สามารถลดต้นทุนเพิ่มรายได้ ลดปัญหาหนี้สิน นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้ทำวิจัยจึงเสนอโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกล้วยน้ำว่ากรณีศึกษา อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาการคิดคำนวณต้นทุนที่แท้จริงในการปลูกกล้วยน้ำว่า ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ที่ทำให้เกษตรกรมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สุขใจ ตอนปัญญา (2554) ศึกษาเรื่อง “ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกร หมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร” ผลการศึกษาพบว่า การปลูกข้าวมีต้นทุนรวมเฉลี่ย 5,083.27 บาทต่อไร่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 614 บาทต่อไร่ อัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุนร้อยละ 12.08 อัตราผลตอบแทนต่อยอดขายร้อยละ 10.40 อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) ร้อยละ 9.16 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ร้อยละ 34.80 และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 0.55 ตัน ต้นทุนการปลูกข้าวประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบร้อยละ 13 ต้นทุนค่าแรงงานร้อยละ 24 และต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตร้อยละ 63 อธิสิทธิ์ นุช

เนตรอติสิทธิ์ นุชเนตรและสุภาพร เพชรรัตน์กุล (2556) ศึกษาเรื่อง “กล้วยหอมทองบ้านลาด : ต้นทุนการผลิตกับความคุ้มค่าในการลงทุน” ผลการศึกษาพบว่า อำเภอบ้านลาด การผลิตและตลาดกล้วยหอมทองของตำบลถ้ำรงค์ให้ผลตอบแทนสูงสุดทั้งปริมาณและมูลค่า มีระยะเวลาคืนทุน 1 ปี 6 เดือน 19 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 1,431,845.62 บาท อัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 42.78 ตำบลหนองกระเจ็ด ระยะคืนทุน 1 ปี 9 เดือน 18 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 734,872.21 บาท อัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 31.42 ตำบลตำหรุ ระยะคืนทุน 2 ปี 2 เดือน 3 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 294,775.16 บาท อัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 18.79 ส่วน ตำบลไร่สะท้อนมีระยะคืนทุนมากกว่า 3 ปี ประสิทธิภาพกล้วยหอมทองอยู่ที่การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ในการผลิตและขายกล้วยหอมทองผ่านสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด และนิรนาม (2555) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนและวิถีตลาดการผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 9,501.10 บาท ผลผลิตเฉลี่ย 158.65 ตันต่อไร่ ผลตอบแทนเฉลี่ยเท่ากับ 6,808.03 บาทต่อไร่ พื้นที่ขนาด 11-12 ไร่ ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 7,941.05 บาท ผลผลิตเฉลี่ย 161.75 ตันต่อไร่ ผลตอบแทนเฉลี่ย 8,306.74 บาทต่อไร่ และพื้นที่ขนาด 21 ไร่ขึ้นไป มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 7,373.84 บาท ผลผลิตเฉลี่ย 154.34 ตันต่อไร่ ผลตอบแทนเฉลี่ย 8,111.09 บาทต่อไร่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้าของเกษตรกร อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการเลือกอาชีพปลูกกล้วยน้ำว้าของเกษตรกร อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกกล้วยน้ำว้าของเกษตรกร อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
2. สามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางสำหรับการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้าของเกษตรกรที่สนใจ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากรเป็นเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นอาชีพหลักในอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 12 ตำบล และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) เนื่องจาก ผู้วิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่ากลุ่มเกษตรกรแต่ละรายมีวิธีการปลูกกล้วยน้ำว้าที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวกจึงไม่เป็นอุปสรรคของการได้มาซึ่งตัวแทนที่ดีของประชากร และจากข้อมูลของนักวิชาการสำนักงานเกษตรอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่ขณะนี้ทำการเกษตรแบบผสม โดยปลูกกล้วย ชมพู่ มะนาว ในที่ดินเดียวกัน และมีตำบลท่าไม้ลวกเป็นตำบลที่ปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นอาชีพหลักมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตำบลท่าไม้ลวก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือก จำนวน 10 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกล้วยน้ำว้า กรณีศึกษา อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปลูกกล้วยน้ำว้า

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกกล้วยน้ำว้าและการเก็บข้อมูลเชิงลึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้า ในตำบลท่าไม้ลวก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบูรณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยขอเข้าอาศัยอยู่ในครอบครัวหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง 1 ราย เป็นเวลา 5 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้า โดยการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนั้น ใช้วิธีบรรยายสรุปด้วยค่าเฉลี่ยร้อยละ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน เป็นการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาถ่วงเฉลี่ยในส่วนของต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อคำนวณหาเงินลงทุน กำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการปลูกกล้วยน้ำว้าเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ซึ่งได้แก่ อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายและอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) และระยะเวลาคืนทุน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพและข้อมูลทั่วไป พบว่าเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 40.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 7 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.00 มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน และ 4-6 คน ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ข้อมูลการปลูกกล้วยน้ำว้า พบว่า เกษตรกรมีที่ดินที่ใช้ในการปลูกกล้วยน้ำว้า เป็นของตนเองทุกคน มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยน้ำว้ามากกว่า 5 ปี ถึงร้อยละ 60 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความชำนาญในการปลูกกล้วยน้ำว้าพอสมควรและใช้เงินทุนส่วนตัวในการปลูกกล้วย คิดเป็นร้อยละ 80.00 และร้อยละ 20.00 ที่ใช้ทั้งทุนส่วนตัวและเงินกู้ยืม ซึ่งแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรกู้ยืม คือ สหกรณ์ยูเนี่ยนและสหกรณ์อำเภอท่ายาง

ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ

1. เงินลงทุนครั้งแรกเป็นการลงทุนในระบบน้ำและอุปกรณ์การเกษตรบางอย่าง เช่น จอบ เสียม กรรไกร เป็นต้น

2. การปลูกครั้งแรกต้องรอประมาณไม่เกิน 1 ปี จึงจะสร้างรายได้ให้เกษตรกร เมื่อสามารถสร้างรายได้แล้วจะทำรายได้ให้เดือนละ 2 ครั้ง และการปลูกกล้วยน้ำว้า 1 ครั้ง ทำรายได้ให้ประเมิน 7-10 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดูแลของเกษตรกร

3. การดูแลเรื่องระบบน้ำส่วนใหญ่ใช้ระบบแบบปล่อยร่องมากกว่าสปริงเกอร์ เนื่องจากลงทุนน้อยกว่า และกล้วยไม่ต้องให้น้ำบ่อย เดือนละ 1-2 ครั้ง

4. รายได้จากจำหน่ายขึ้นอยู่กับราคากลางในตลาดซึ่งไม่คงที่

ตารางที่ 1 เงินลงทุนเฉลี่ยครั้งแรกก่อนสร้างรายได้ประมาณ 1 ปี (ต่อไร่ต่อปี)

รายการ	เงินลงทุนเฉลี่ย (บาท)
1.เงินลงทุนครั้งแรก	11,980.00
2.ค่าใช้จ่ายเตรียมดินก่อนปลูก	1,600.00
3.ค่าใช้จ่ายในการปลูก	1,878.57
4.ค่าใช้จ่ายในการรดน้ำ	1,136.57
5.ค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ย	504.29
6.ค่าใช้จ่ายอื่นในการดูแลรักษา	113.69
7.ค่าจ้างหรือเงินเดือนตนเอง	16,671.43
รวม	33,884.55

จากตารางที่ 1 แสดงถึงเงินลงทุนเฉลี่ยในระยะเวลา 1 ปี จึงจะสร้างรายได้ให้เกษตรกร พบว่า เงินลงทุนในการปลูกกล้วยน้ำว้า 1 ปีแรก เป็นเงิน 33,884.55 บาท

ตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายเมื่อมีรายได้ (ต่อไร่ต่อปี)

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท)
1.ค่าใช้จ่ายในการรดน้ำ	1,136.57
2.ค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ย	504.29
3.ค่าใช้จ่ายอื่นในการดูแลรักษา	113.69
4.ค่าใช้จ่ายในการเก็บเพื่อนำไปจำหน่าย	1,758.57
5.ค่าจ้างหรือเงินเดือนตนเอง	16,671.43
รวม	20,184.55

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อเกษตรกรมีรายได้จากการขายกล้วยน้ำว้าแล้ว พบว่า มีค่าใช้จ่าย รวมทั้งหมด 20,184.55 บาท ต่อไร่ต่อปี

ตารางที่ 3 รายได้จากการปลูกกล้วยน้ำว้า ที่มา:จากแบบสอบถาม

จากตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรมีรายได้ต่อไร่ต่อปี เป็นเงิน 25,728.57 บาท ทั้งนี้มีข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับรายได้จากผลผลิตกล้วยในแต่ละไร่ได้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของต้นกล้วยและไม่เป็นโรคตายพราย

รายการ	รายได้จากการปลูกกล้วยน้ำว้า ต่อไร่ต่อปี (บาท)										เฉลี่ย (บาท)
	จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 10 ราย										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
การจำหน่ายกล้วยน้ำว้า	13,714	27,000	32,000	32,000	24,000	33,600	60,000	8,571	12,000	14,400	25,728.57

ตารางที่ 4 แสดงกำไร (ขาดทุน) จากการปลูกกล้วยน้ำว้าต่อไร่ต่อปี

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
รายได้จากการปลูกกล้วยน้ำว้า	25,728.57
หัก ค่าใช้จ่าย	20,184.55
กำไรสุทธิ	5,544.02

จากตารางที่ 4 แสดงถึงผลการวิเคราะห์กำไร (ขาดทุน) จากการปลูกกล้วยน้ำว้า พบว่า มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 5,544.02 บาท ต่อไร่ต่อปี

วิเคราะห์ผลตอบแทน

การศึกษาผลตอบแทนในการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้า ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ดังนี้

1. อัตรากำไรต่อยอดขาย
2. อัตรากำไรต่อเงินลงทุน (ROI)

ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้า เฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

อัตราส่วน	สูตรคำนวณ	แทนค่า	ผลการคำนวณ
1. อัตรากำไรต่อยอดขาย	$(\text{กำไรสุทธิ} \div \text{รายได้เฉลี่ย}) \times 100$	$(5,544.02 \div 25,728.57) \times 100$	21.55 %
2. อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI)	$(\text{กำไรสุทธิ} \div \text{เงินลงทุนเฉลี่ย}) \times 100$	$(5,544.02 \div 33,884.55) \times 100$	16.36 %

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกกล้วยน้ำว้าเฉลี่ยต่อไร่ พบว่า มี อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 21.55% และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 16.36%

การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน

ระยะเวลาคืนทุน = เงินลงทุน $\div$ กำไรสุทธิ

แทนค่า $33,884.55 \div 5,544.02 = 6$ ปี 1 เดือน

พบว่า จากการปลูกกล้วยน้ำว้าแต่ละครั้งซึ่งทำรายได้ให้เกษตรกรประมาณ 7 ถึง 10 ปี นั้น เกษตรกรต้องใช้เวลา 6 ปี 1 เดือน จึงจะได้คืนเงินลงทุนที่จ่ายไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกล้วยน้ำว้า ในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การปลูกกล้วยน้ำว้าต่อไร่ต่อปี มีเงินลงทุนครั้งแรกในระยะเวลา 1 ปี จึงจะสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร เท่ากับ 33,884.55 บาท หลังจากเกษตรกรมีรายได้จากการขายกล้วยน้ำว้าแล้ว พบว่ามีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมด 20,184.55 บาท และรายได้ เป็นเงิน 25,728.57 บาท ซึ่งผลผลิตกล้วยน้ำว้าในแต่ละไร่ได้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของต้นกล้วยและโรคตายพราย และมีกำไรสุทธิ 5,544.02 บาท และอัตราผลตอบแทนจากการปลูกกล้วยน้ำว้าเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี พบว่า อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 21.55% และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 16.36% และจากการปลูกกล้วยน้ำว้าแต่ละครั้งซึ่งทำรายได้ให้เกษตรกรประมาณ 7 ถึง 10 ปี นั้น เกษตรกรต้องใช้เวลา 6 ปี 1 เดือน จึงจะได้คืนเงินลงทุนที่จ่ายไป จากผลการวิจัยพบว่า การปลูกกล้วยน้ำว้าต่อไร่ต่อปี มีผลผลิตค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนในการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสิทธิ์ นุชเนตรและสุภาพร เพชรรัตน์กุล (2553) พบว่า การผลิตกล้วยหอมทอง ตำบลไร่สะทอน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีความคุ้มค่าน้อย เนื่องจากระยะเวลาคืนทุนของโครงการมากกว่าระยะเวลาคืนทุนที่กำหนดไว้ และยังพบว่าอัตราผลตอบแทนของการลงทุน ตีลบร้อยละ 0.92 ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้แตกต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต พบว่า การปลูกกล้วยน้ำว้าและการดูแลรักษาทำได้ง่าย จึงทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากนำไปใช้ประโยชน์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรเลือกอาชีพปลูกกล้วยน้ำว้า ดังนั้น เกษตรกรควรคำนึงถึงผลผลิตที่จะได้ต่อไร่ให้มีสัดส่วนที่เท่ากัน ทั้งนี้ เกษตรกรควรได้รับความรู้และคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในงานอาชีพต่อไป เช่น การจัดบันทึกค่าใช้จ่าย

ต่าง ๆ ที่ใช้ในการลงทุนและรายได้ที่แท้จริงจากการปลูกกล้วยน้ำว้า จะช่วยให้เกษตรกรสามารถทราบถึงกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นจริง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านผลผลิตในการปลูกกล้วยน้ำว้า พบว่า ผลผลิตต่อไร่ไม่สม่ำเสมอส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรค่อนข้างต่ำ ซึ่งจากข้อมูลในการปลูกกล้วยน้ำว้า 1 ไร่ ปลูกกล้วยน้ำว้าได้ประมาณ 100 – 200 ต้น หากเกษตรกรหาแนวทางเพิ่มผลผลิตกล้วยน้ำว้าต่อไร่ให้สูงขึ้น จะทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น โดยอาจไปขอคำแนะนำจากเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัด หรือไปดูงานกับเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้าและมีรายได้จากผลผลิตสูงกว่านี้ เช่น สามารถขายได้ทุกสัปดาห์หรือได้ผลผลิตจากกล้วยทุกต้นที่ปลูกต่อไร่

2. ด้านการจดบันทึกข้อมูลค่าใช้จ่ายต่างๆ และรายได้ ที่เกิดขึ้นให้ครบถ้วน โดยได้รับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรได้ทราบข้อมูลของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ในการลงทุนและการปลูกกล้วยน้ำว้าและรายได้ที่แท้จริงอย่างครบถ้วน และนำไปวางแผนในการพัฒนาการปลูกกล้วยน้ำว้าให้มีกำไรสูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงผลกระทบและแนวทางในการเพิ่มผลผลิตกล้วยน้ำว้าต่อไร่ให้สูงขึ้น เพื่อให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการเกษตร (2559) “ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยกล้วย พ.ศ. 2559 – 2563” เข้าถึงได้จาก

www.doa.go.th (สืบค้นวันที่ 10 ธันวาคม 2559)

หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก (2559) ข่าวทั่วไป “กล้วยขาดตลาดแพงสุตรอบ 50 ปี” เข้าถึงได้จาก

www.komchadluek.net (สืบค้นวันที่ 10 ธันวาคม 2559)

สุขใจ ตอนปัญญา (2554) “ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกร หมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร” การค้นคว้าอิสระ คณะบริหารธุรกิจ สาขาบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อธิสิทธิ์ นุชเนตรและสุภาพร เพชรรัตน์กุล (2556) “กล้วยหอมทองบ้านลาด : ต้นทุนการผลิตกับความคุ้มค่าในการลงทุน วิจัยพื้นฐาน สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล.

นิรนาม (2555) “การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนและวิถีตลาดการผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร” มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ชาลีสา สุวรรณกิจ (2559) “การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์
กับเกษตรเคมี” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
2559 : หน้า 519 – 526.

วศิวัฒน์ วศิณสมบัติและธีระวัฒน์ จันทร์ทิพย์ (2559) “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของธุรกิจ
ผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” วารสารวิชาการ Veridian
E-Journal ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2559 : หน้า 669 – 684.